

המעבר לשלב ב' ברצועת עזה – אתגר חסר תקדים לישראל

יוחנן צורף | 25 בינואר, 2026 | גיליון 2090

הממשל האמריקאי הודיע על מעבר לשלב ב' בתוכנית טראמפ לייצוב רצועת עזה, הציג את "מועצת השלום" (BoP) הבינלאומית, האמורה לתמוך בניהול ובשיקום הרצועה, ואת ועדת הטכנוקרטים הפלסטינית שתנהל את ענייני הרצועה. כן הוכרז הגנרל שיעמוד בראש כוח הייצוב הבינלאומי - ISF. התגובות הישראליות והפלסטיניות מלמדות על פער ציפיות וחששות: ישראל מבקשת להאט את קצב ההתקדמות שכן החטוף החלל האחרון טרם הוחזר, יציבות ביטחונית בעזה טרם הושגה והיא חוששת משילוב טורקיה וקטר במועצת השלום. הפלסטינים מצידם חפצים מאוד בתחילת שלב ב' על שום חומרת המצב ברצועה, אך חוששים שמועצת השלום תהיה למעשה מנדט זר חדש, שימנע את מימוש אופציית כינון המדינה הפלסטינית המוזכר בסוף תוכנית טראמפ. על ישראל להציג לממשל את הסתייגויותיה ולבקש מענה בטרם יוחל תהליך היישום וכן לשמור על תיאום עם מדינות ערב הפרגמטיות, שבאמצעותן ניתן לנטרל חלק מהן.

הנשיא טראמפ ושליחו סטיב ויטקוף [הודיעו](#) ב-14 וב-15 בינואר על תחילת שלב ב' של תכנית 20 הנקודות לייצוב ושיקום רצועת עזה, שאותה יזם הנשיא באוקטובר 2025 ואושרה כהחלטה 2803 של מועצת הבטחון של האו"ם בנובמבר. כן הכריז על כינון "מועצת השלום" הבינלאומית, ה-BoP (Board of Peace), על מינוי הגנרל שיעמוד בראש ה-ISF - הכוח שיהיה אמון על היציבות הביטחונית ברצועה, ומסר את שמות חברי המועצה. המועצה, שהיא גוף בינלאומי בעל אחריות רחבה, ככל הנראה, מעבר לרצועת עזה, מורכבת משני גופים: (1) ועד מנהל כללי בראשות טראמפ עצמו ובו שבעה חברים, רובם אמריקאים מקורבי הנשיא, להוציא טוני בלייר הבריטי, או ממלאי תפקידים בכירים בממשל; (2) תחתיה מונה ועד מנהל לרצועת עזה בן 11 חברים, ביניהם נציג מצרי, טורקי, קטרי, איש עסקים ישראלי, וכן נציגה מאיחוד האמירויות. חלקם חברים גם בוועד המנהל. חבר הוועד, שליח האו"ם לתהליך השלום לשעבר, ניקולאי מלאדנוב, מונה לנציב הוועדה לרצועת עזה.

בהודעתו על תחילה פורמלית של שלב ב' אמר ויטקוף כי יחל מעבר מהפסקת האש לפירוז הרצועה, לממשל טכנוקרטי ולשיקום. הוא ציין כי ועדת הטכנוקרטים תהיה אחראית לפירוז השטח, שיקום רצועת עזה ונטילת הנשק מכל מי שאיננו מורשה לשאתו. לדבריו ולדברי הנשיא טראמפ, ארצות הברית מצפה מחמאס למלא את כל התחייבויותיה ובכללן השבתה המיידית של גופת החטוף האחרון רון גואילי והזהיר כי לאי מילוי אחר חובה זו עלולות להיות השלכות רציניות. זה הזמן, הוסיף טראמפ, לסיים את סבלם של תושבי הרצועה.

קדם להודעת ויטקוף פרסום בקהיר של רשימת חברי הועדה הטכנוקרטית הפלסטינית, האמורה לנהל את חיי היום-יום ברצועה. על הרכב הרשימה הסכימו ככל הנראה כל הגורמים הרלוונטיים, ובכללם ישראל, ארצות הברית, המדינות המתווכות קטר, מצרים, טורקיה, הרשות הפלסטינית וחמאס. הסכמה זו היא שאפשרה את ההכרזה על תחילת השלב השני בתוכנית טראמפ. המדינות המתווכות, הרשות הפלסטינית וחמאס ברכו על ההודעה. חמאס אף ציין שיעשה הכל על מנת שהשלב הזה יוכתר בהצלחה.

ועדת הטכנוקרטים, האמורה לפעול בתקופת מעבר בת שנתיים, מורכבת מ-15 חברים, שאין להם עבר פוליטי, כולם קשורים בדרך זו או אחרת לרשות הפלסטינית, הם מלאו תפקידים בכירים באחד ממוסדותיה - כולל במנגנוני הביטחון, או עבדו בקשר הדוק אתה מטעם גופים וארגונים בחברה האזרחית. כולם נולדו, ברצועת עזה, גדלו בה והתגוררו שם במשך שנים רבות. יו"ר הועדה, ד"ר עלי שעת', הוא בן ח'אן יונס המתגורר זה שנים ברמאללה. הוא מילא מספר תפקידים במוסדות הרשות הפלסטינים, בין היתר כיהן בתפקידי מנכ"ל משרד התכנון ושיתוף הפעולה הבינלאומי ומנכ"ל משרד התחבורה של הרשות, עמד בראש הועדה שהייתה אמורה להקים את הנמל בעזה, היה אחראי על הקמת אזור התעשייה ביריחו, על תכנון אזורי תעשייה נוספים בגדה המערבית וברצועה וכן השתתף כאיש מקצוע בסבבי משא ומתן עם ישראל. בהודעה שפרסמה הועדה לאחר ישיבת ההקמה שנערכה ב-17 ינואר הודגש כי יעדיה הם נטילת אחריות אזרחית ואחריות לביטחון הפנים ברצועת עזה, וכי הוקמה על ידי פלסטינים ובברכת אש"ף, הרשות הפלסטינית והפלגים הפלסטינים.

חרף האוירה חגיגית לכאורה שלווה את הכרזת המעבר לשלב ב' וכינון הגופים השונים שיובילו את התהליך, ניכר פער משמעותי בהתייחסות הישראלית והפלסטינית למהלך זה.

ישראל מבקשת להאט את קצב המעבר לשלב זה: עומדת על השבת גופתו של החטוף האחרון רון גואילי; על יצירת מנגנון שיאפשר לה בקרה על פירוק הנשק מחמאס ומשאר הפלגים ואיסופו; סבורה שהמציאות הביטחונית בעזה איננה מאפשרת עדיין מעבר לשלב השני; מעוניינת להמשיך ולהחזיק בשטח הירוק ובקו הצהוב שעליו התיצבו כוחות צה"ל עם כניסת הפסקת האש לתוקף - עד לפירוק חמאס מנשקו; סבורה שפתיחת מעבר רפיח לשני הכוונים, כפי שנדרש בראשית השלב הזה, נמהרת מדי; וחוששת ככלל מאובדן שליטה על ההתפתחויות ברצועת עזה עם העברת הניהול והשליטה למועצת השלום והגופים הכפופים לה, בהם אין לה נציגות רשמית.

הצד הפלסטיני מוטרד אמנם מכוונותיו ארוכות הטווח של הנשיא טראמפ, אך רואה במעבר לשלב ב' של התוכנית הזדמנות שיש לאמצה. בעיניו, היא מסמלת את סוף המלחמה, מבטיחה בינוי ושיקום של רצועת עזה משני צידי הקו הצהוב ואף רואה בה הזדמנות לפיוס פנים-פלסטיני, לחיבור מחדש של הרצועה עם הגדה המערבית ולחזרת הרשות הפלסטינית לרצועה. איסוף הנשק, כך מאמינים בצד הפלסטיני, יתאפשר רק לאחר העברת השליטה ברצועה לגורם פלסטיני, כפי שחמאס הודיע בעבר, וועדת הטכנוקרטים עונה להגדרה זו. ניתן לומר שהציפיות הפלסטיניות משקפות חתירה לקראת השלב האחרון בתוכנית שהוא, להבנתם, כינון מדינה פלסטינית עצמאית בשטחי הרצועה והגדה המערבית.

ואולם, הן ישראל והן הפלסטינים מוטרדים מהבינאום של הסכסוך, שטומן בחובו המהלך האמריקאי. מועצת שלום בינלאומית עליונה ותחתיה ועד מנהל ברצועת עזה, המנוהלים על ידי אישים זרים, וה-BoP גם בלי נציגות ערבית, נראית בישראל כצעד המפקיע מידיה יכולת להוציא לפועל מהלכים

האמורים לשרת את צרכיה הביטחוניים, או לפחות מחייב אותה לקחת בחשבון עמדה של גופים שמעולם לא היו שותפים לה בתהליכים מסוג זה. שילוב קטר וטורקיה בוועד המנהל לרצועת עזה נתפסת בישראל כמהלך מסוכן, המשרת את חמאס וצפוי להקשות על פירוק ואיסוף הנשק ולהנציח את קיומו והמשך התבססותו מחדש של הארגון ברצועת עזה. על רקע זה כבר נוצר מתח במערכת היחסים בין ישראל לבין ממשל טראמפ.

למעשה, הקמת ה-BOP משרתת את שאיפת הממשל לארגן מחדש את המערכת הבינלאומית באופן שמשקף את תפיסתה העצמית של וושינגטון כזכאית להכתיב את התנהלותה של הזירה הבינלאומית. זאת, בשונה מאופן פעולתו של האו"ם כיום, שאותו תופס הממשל כמנצל תשומות אמריקאיות בעודו מקדם אינטרסים של שחקנים בינלאומיים אחרים. ובהקשר העזתי מוסיף הממשל לקדם מדיניות הנסמכת על שחקנים אזוריים שערים קשריו חזקים, בראשם קטר וטורקיה, המנוגדת לאינטרס הישראלי.

אשר לצד הפלסטיני, לצד שביעות הרצון מסיום המלחמה ותחילתו המוצהרת של שיקום הרצועה, וגם קידומו בברכה על ידי כל המדינות הערביות, ההכרזה על שלב ב' נתפסת כסוג של מנדט זר מחודש על רצועת עזה (והעם הפלסטיני), שמטרתו לא לגמרי ברורה. פובליציסטים פלסטיניים שואלים: האם לוועדת הטכנוקרטים תהיינה סמכויות משלה, או היא לא יותר מקבלן ביצוע של מועצת השלום? האם טובת הפלסטינים עומדת לנגד עיני הממשל - שקולים הומניטריים, הסרת איומי הנירוש ופינוי הפלסטינים מבתייהם? או שמא אותם מניעים שהביאו את ארצות הברית להשתלט על ונצואלה מובילים אותה גם לרצועת עזה, היינו בנית ריוויירה, אתרי תיירות, ניצול שדה הגז שמול חופי הרצועה וקידום פרויקטים שיניבו רווחים נאים לחברות אמריקאיות ואחרות? כלומר: יש להטיל ספק באפשרות מימושו של היעד הסופי המוזכר בתוכנית 20 הנקודות - "נתיב אפשרי אמין להגדרה עצמית פלסטינית ולמדינה" עם התקדמות הפיתוח והשקום של רצועת עזה ויישום רפורמת ברשות הפלסטינית.

בנוסף, הפלסטינים חוששים שמא ממשל טראמפ יפנה את תשומת לבו למקומות וסכסוכים אחרים על פני הגלובוס - כפי שהוא מאותת לאחרונה בפורומים שונים ובמסמכים שמפרסם הבית הלבן. אם כך יקרה, ייווצר מתח בין ממשל טראמפ לבין המדינות הערביות המעורבות בתהליך, שיהיה בעל משמעויות שליליות ליחסים בין לבין ישראל.

ישראל מצידה לא תוכל להסיר את ההסתייגויות הרבות שיש לה מהמעבר לשלב הזה. טרם הוברר כיצד תועבר השליטה לידי ועדת הטכנוקרטים, האם תפעל משני חלקי הקו הצהוב, כפי שהכריז היו"ר שלה, או רק בצד הירוק; כיצד יפורק נשק חמאס, איזו בקרה תהיה על הפירוק והאם יש הצדקה לאופטימיות הפלסטינית בהקשר זה; האם הוכנו חלופות למקרה כשלון יישומו של שלב זה?

לכן, טוב תעשה ישראל אם תפנה לדיאלוג גם עם המדינות הללו על יישום התוכנית ולא תסתפק בחתירה לגיבוש הבנות עם הממשל האמריקאי לגבי האינטרסים הביטחוניים שלה ברצועת עזה. ספציפית, על ישראל לברר עם ממשל טראמפ כיצד יוכל להבטיח את ביטחונה לנוכח הסיכונים הגלומים בשילוב טורקיה וקטר במועצת השלום העזתית וגם נוכח היעדרו המסתמן של רכיב הדרגתי ביישום השלב מצד מועצת השלום: האם מצופה מישראל לוותר על חופש הפעולה המבצעי גם בשטח שבשליטת חמאס ולסגת מהקו הצהוב בו ערוך עתה צה"ל - גם בהיעדר התקדמות או בקרה על הליך פירוק חמאס מנשק?

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט